

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 292. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358207728/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

sig, som de lyster.» Wackenroder forstod og elskede Musiken mere end de andre Kunster. I sine efterladte *Fantasier over Kunst* priser han den derfor over alle andre.

Wackenroder var af samme Legemsbeskaffenhed som Novalis, men udrustet med endnu mindre Modstandskraft overfor Livets Storme. Han var godmodig og lettroende til det Yderste, og med sin ægte romantiske Lettroenhed fandt han Mysterier og Vidundere overalt. Denne Tilbøjelighed til det Dybsindige og til det Hemmelighedsfulde gik hos ham saa vidt, at den ofte var Genstand for hans dog ligeledes mere eller mindre mirakel-troende og for Synsvildelser udsatte Kammeraters Spot og Spøg. Der er herom opbevaret en Anekdote af den Art, som kun forekommer i Romantikernes Levnedsløb; thi man forstaar ikke disse Folks Lærdomme, naar man ikke har set dem i deres Dagligstue og ved deres Skrivebord. Wackenroder var en meget ivrig Kollegiegænger og forsømte aldrig uden Nødvendighed nogen Forelæsning. Hans mindre samvittighedsfulde Venner benyttede en Dag en Time, da han var paa Universitetet, til at sætte en Hund, der tilhørte dem, op i hans Værelse. De bandt den i en opretsiddende Stilling paa Stolen foran hans Arbejdsbord. Begge Forpoterne lagde de paa en vældig Foliant, som de havde oplaset foran Hunden. Det kloge Dyr, der var vant til saadanne Kunststykker, gjorde en ganske overraskende Figur der paa Stolen. De to kaade Venner skjulte sig derpaa i et tilstødende Kammer for at oppebie Følgerne af deres List. Tidligere end sædvanlig vendte Wackenroder tilbage for at hente et Hefte, han havde glemt. Slagen af Overraskelse blev han staaende; hans Blik var faldet paa Hunden og dens dybsindige Stilling. Han kastede endnu et sky Blik paa Dyret og stak saa lydløst de glemte Blade til sig. Frygten for at forsømme sin Pligt og Bekymring for ved et længere Ophold muligt at forstyrre det underfulde Syn drev ham bort. Hurtigt og sagte forlod han Værelset.

Om Aftenen, da ingen Samtale ret vilde komme istand, brød han Tavsheden, og med en meget sigende Mine udbred han: Venner, jeg maa meddele Jer en hemmelighedsfuld Begivenhed. Vor Stallmeister (det var Hundens Navn) kan læse. (*Köpke: Tiecks Leben* I. 177.)

Er det ikke, som oplevede man en Scene af Tiecks *Den bestovlede Kat* eller af Hoffmanns Fortælling om Hunden Berganza,

er det ikke, som om disse Bøger, der synes saa sært uvirkelige, kun oversatte Romantikernes Privatliv? Saaledes siger jo f. Eks. Katten i *Kater Murr*: «Intet tiltrak mig i min Mesters Værelse mere end Skrivebordet, der var bedækket med Bøger, Skrifter og alle Slags selsomme Instrumenter. Jeg kan sige, at dette Bord var den Tryllekres, ind i hvilken jeg følte mig manet, og dog fornaam jeg en vis hellig Sky, der forhindrede mig i ganske at hengive mig til min Drift. Endelig en Dag, da min Mester var fraværende, overvandt jeg min Frygt og sprang op paa Bordet. Hvilken Vellyst, da jeg nu sad midt i Papirerne og Bøgerne og rodede i dem!» — Behændigt opslaa Katten med Poten en temmelig tyk Bog og forsøger at forstaa Skrifttegnene; tilsidst synes den, at en ganske særegen Aand kommer over den. I det Samme overraskes den af sin Mester, der med Udraabet: «Det forbandede Dyr!» løber hen til den med løftet Ris, men farer tilbage med det Udraab: «Kat, Kat, du læser! ja det kan, det vil jeg ikke forbyde dig. Hvilken Dannelsesdrift der dog er dig medfødt!»

Synes dette vel forunderligt i en Æventyrroman, naar man har set, hvad der kunde hænde i Virkeligheden? Det er, som saa man for sine Øjne, hvorledes Fantasteriets Regnbue udspænder sig over hele den romantiske Gruppe lige fra dens første mildt alvorlige Forudforkynder indtil dens sidste uhyggelige Manierist, fra Wackenroder til Føreren for dens Bagtrop Hoffmann. Og finder man nu, at *Tiecks Læved* vrimler af lignende Fejltagelser og Sansbedrag, saa aner man, at intet nok saa Fantastisk lader sig finde i Romantikernes Skrifter, som deres Febersyner ikke foregøglede dem i det virkelige Liv.

Meget interessant er det nu at se ikke blot den Indflydelse, som de Wackenroderske Stemninger og Følelser udøver paa Tieck, men ogsaa den Del, som denne selv, paavirket af den jævnaldrende Ven, tager i Wackenroders Arbejde. Det første Punkt, der her slaar En, er det, at Tieck, der tilforn kun i Frembringelsens befriede Øjeblikke frit legende med sit skønne Talent havde kunnet hæve sig ud af den mørke Rugen i William Lovellske Stemninger, af Wackenroder lærte at tro paa Fantasi og Kunst som Livsmagter og saaledes opnaede den eneste faste Støtte for en Verdensanskuelse, som han nogensinde fik. Det andet Hovedpunkt er, at han, som den forholdsvis afhængige, der følger i den andens Spor, stiller alle Wackenroders Bestræbelser